

ANTANAS TAMOŠAITIS- NEPTŪNAS, TRENIOTA, RUBINAS

1928 09 17–1949 07 27

Antanas Tamošaitis gimė 1928 m. rugsėjo 17 d. Raseinių aps. Girkalnio vls. Pramedžiavos k. Jono Tamošaičio ir Onos Matulaitytės-Tamošaitienės šeimoje. Dirbo Raseinių gimnazijoje.

Partizanas nuo 1945 m. Kęstučio apygardos Vaidoto rinktinės vadas.

Žuvo 1949 m. liepos 27 d. Raseinių aps. Raseinių vls. Žagarės k. MGB kariuomenės 237-ojo šaulių pulko kareivių vykdytos karinės čekistų operacijos metu kartu su bendražygiais: Vaidoto rinktinės štabo viršininku Vytautu Bitvinsku-Žaibu, štabo apsaugos būrio vadu Leonu Kruliu-Aušriniu, partizanis Pranu Laurinavičiumi-Reinidu, Juozu Malinausku-Lakūnu ir partizanu slapyvardžiu Šamas (kitais duomenimis, Juozu Dirmeikiu-Diemežiu).

„Mūsų sodyba buvo netolies Kalnujų Žuveliškių kaime (dabar Žiėveliškė). Mano tėvas buvo mokytojas, vietos šaulių būrio vadas (1940 m. suimtas, 1941 m. sušaudytas), todėl į mūsų sodybą dažnai užeidavo partizanai. Berods, 1946 m. dažnai (du kartus per mėnesį) į mūsų kaimą su savo vyrais ateidavo Žemaitis. Jų būdavo apie 50. Tai 25 pas mus, o 25 pas Mosteikas apsidavom. Mūsų krašte buvo ypač daug nuo karo likusių ginklų. Tai jiems atiduodavom. Taip beveik nuo pat kovų pradžios tapau ryšininku.

Dažniausiai, net kelerius metus iš eilės mūsų sodyboje lankydavosi vyrai, vadovaujami Juozo Malinausko-Lakūno. Paprastai jų 8–10 būdavo. Aš buvau jų būrio ryšininku. Kiek atsimenu, šis būrys priklausė Žebenškšties rinktinei. Jos vadu tuomet buvo Bakšys-Klajūnas.

1949 m. liepos mėnesį J. Malinausko būrys, 8 vyrai, buvo apsistoję pas Juzikius Žagarės kaime. Be vado ir užrašytųjų paminkle dar čia buvo Ipolitas Tverkus-Vidas ir partizanas slapyvardžiu Aliukas.

I. Tverkus prieš kautynes susiruošė eiti pas savo paną. Vos išėjęs iš sodybos jį užklupo rusai, bet jis puolė į rugius ir pabėgo. Rusai nešaudė, nes, matyt, bijojo išsiduoti. I. Tverkus vėliau žuvo Jurbarko krašte. Paalsio kaime jam paminklas pastatytas.

Taigi, per Trako mišką rusai prie pat sodybos prisėlino. Netikėtai užklupti žuvo šeši partizanai. Tik Aliukas pasigavo arklį ir išėjo. Jį įtarinėja išdavimu, bet jis po to dar labai ilgai kovojo, slapstėsi. Berods, tik 1956 m. jis pats pasidavė. Tai valdžia specialiai jį į „Ždanovo“ kolūkiu susirinkimą buvo atvežusi parodyti – štai paskutinis miškinis pasidavė!

Žuvusieji buvo numesti Raseiniuose prie stribų būstinės. Kur juos užkasė – nežinia. Pasakojama, kad kelis iš jų pavogė ir parvežė palaidoti į Kalnųjus. Bet aš tuo netikiu. Po jų žūties aš dar tris mėnesius buvau nesuimtas. Ir aš buvau vienas svarbiausių ryšininkų šiame krašte. Jeigu juos kam nors būtų pasisekė perlaidoti, aš tikrai būčiau žinojęs.

Paminklą partizanų žūties vietoje Juzikių sodyboje pastatė Bronė Malinauskaitė-Zinkienė. Talkino tik jos vyras ir aš“.

Pasakojo buvęs partizanų ryšininkas

Algirdas Kazys Survila.

Užrašė Vytenis Almonaitis 2000 11 03.

Paminklas 1949 m. liepos 27 d. šioje vietoje buvusioje Juzikių sodyboje MGB kariuomenės 237-ojo šaulių pulko vykdytos karinės čekistų operacijos metu žuvusiems Kęstučio apygardos Vaidoto rinktinės vadui A. Tamošaičiui-Neptūniui, Treniotai, Rubinui, rinktinės štabo viršininkui V. Bitvinskiui-Žaibu, štabo apsaugos būrio vadui L. Kruliui-Aušriniui, partizanams P. Laurinavičiui-Reinidui, J. Malinauskiui-Lakūnui ir Šamui (slapyv.; kitais duomenimis, Juozui Dirmeikiui-Diemežiu) atminti. Raseinių r. Kalnujų sen. Žagarės k. Bendras paminklo ir atminimo lentos jame vaizdas. Atidengtas 1993 m. liepos 25 d. V. Almonaičio nuotr., 2000 m.

Paminklinė lenta 1941–1954 m. už Lietuvos laisvę žuvusiems Raseinių gimnazijos mokytojams ir mokiniams atminti. Raseinių r. Raseinių m. Vilniaus g. 11. Raseinių „Kalno“ vidurinės mokyklos pirmo aukšto fojė. Bendras lentos vaizdas. Įrengta 2002 m. J. Valenčiaus nuotr., 2002 m.